

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

UPUTSTVO
o provedbi pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine uz upotrebu izbornih
tehnologija

Sarajevo, maj 2024. godine

Na osnovu člana 2.9 stav (1) tačka 8. i 20.16d Izbornog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22, 51/22, 67/22 i 24/24), Centralna izborna komisija BiH je na 20. sjednici, održanoj 03.05.2024. godine, donijela

UPUTSTVO

o provedbi pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine uz upotrebu izbornih tehnologija

Poglavlje I. – Opće odredbe

Član 1.

(Predmet)

Uputstvom o provedbi pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine uz upotrebu izbornih tehnologija (u daljnjem tekstu: Uputstvo) utvrđuje se način pripreme i provedbe pilot projekata korištenja tehnologija u izbornom procesu, način instaliranja i pripreme opreme, provedbe izbornih aktivnosti uz upotrebu tehnologija, vođenja evidencija i izvještaja, obaveze učesnika, načina dostave i prijema opreme i druga pitanja bitna za organizaciju i provedbu pilot projekata na dan održavanja Lokalnih izbora 2024. godine.

Član 2.

(Svrha pilot projekata)

Svrha pilot projekata je testiranje izbornih tehnologija i simulacija njihove primjene na biračkim mjestima u Bosni i Hercegovini, radi utvrđivanja modaliteta tehnološkog jačanja izbornih institucija i procesa kako bi se dobili relevantni pokazatelji o mogućnostima primjene izbornih tehnologija u izbornom procesu.

Član 3.

(Vrste pilot projekata)

Na dan održavanja Lokalnih izbora 2024. godine Centralna izborna komisija BiH provest će sljedeće pilot projekte:

1. Pilot projekat 1 - Autentifikacija birača i transmisija rezultata
2. Pilot projekat 2 - Optički skeneri i automatsko prebrojavanje glasačkih listića
3. Pilot projekat 3 - Biometrijska identifikacija birača i autentifikacija birača
4. Pilot projekat 4 – Video nadzor na biračkim mjestima – ukoliko se steknu uvjeti za provedbu.

Član 4.

(Autentifikacija birača i transmisija rezultata)

(1) Autentifikacija birača je postupak potvrđivanja identiteta birača na biračkom mjestu, koji se vrši nakon izvršene identifikacije putem ličnog dokumenta iz člana 5.12 stav (4) Izbornog zakona BiH, i podrazumjeva proceduru poređenja matematičkog modela otiska prsta birača u

evidencijama Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka i dodatne potvrde identiteta birača.

(2) Transmisija rezultata je postupak unosa izbornih rezultata u Jedinstveni izborni informacijski sistem putem on-line aplikacije i vrši se nakon ručnog prebrojavanja rezultata glasanja na biračkim mjestima.

(3) Biračka mjesta na kojima će biti proveden pilot projekat autentifikacije birača i transmisije rezultata bit će određena posebnom odlukom Centralne izborne komisije BiH u skladu sa tehničkim uvjetima biračkog mjesta.

Član 5.

(Optički skeneri i automatsko prebrojavanje rezultata izbora)

(1) Optički skeneri su posebni elektronski uređaji koji prepoznaju tehnologiju prepoznavanja optičnog znaka sa instaliranim odgovarajućim softverom stvorenim u izborne svrhe, te sa integriranim komponentama za skeniranje papirnog glasačkog listića, prebrojavanje glasova, zbrajanje rezultata i štampanje i služe u svrhu provedbe glasanja na biračkim mjestima i dostave rezultata izbora.

(2) Biračka mjesta na kojima će biti proveden pilot projekat optičkih skenera i automatskog prebrojavanja rezultata izbora bit će određena posebnom odlukom Centralne izborne komisije BiH u skladu sa tehničkim uvjetima biračkog mjesta.

Član 6.

(Biometrijska identifikacija birača)

(1) Biometrijska identifikacija i autentifikacija je postupak potvrđivanja identiteta birača na biračkom mjestu, koji se vrši nakon izvršene identifikacije birača na biračkom mjestu putem ličnog dokumenta iz člana 5.12 stav (4) Izbornog zakona BiH, i podrazumjeva proceduru poređenja biometrijskih podataka otiska prsta birača putem uređaja za identifikaciju u koji su integrirani biometrijski podaci ili koji se u realnom vremenu provjeravaju u evidencijama Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka.

(2) Biračka mjesta na kojima će biti proveden pilot projekat optičkih skenera i automatskog prebrojavanja rezultata izbora bit će određena posebnom odlukom Centralne izborne komisije BiH u skladu sa tehničkim uvjetima biračkog mjesta.

Član 7.

(Video nadzor na biračkim mjestima)

(1) Video nadzor je sistem kojim su pokrivena biračka mjesta i/ili prostorije predviđene za brojanje glasačkih listića i koji ima mogućnost lokalne pohrane video snimaka, a kojim nije ugrožena tajnost glasanja.

(2) Pilot projekat video nadzora bit će proveden, ukoliko se ispune tehnički uvjeti, na biračkim mjestima i/ili prostorijama predviđenim za brojanje glasačkih listića a koja će biti određena posebnom odlukom Centralne izborne komisije BiH a nakon konsultacija sa izbornim komisijama osnovnih izbornih jedinica (u daljnjem tekstu: izborne komisije).

Poglavlje II. - Autentifikacija birača i transmisija rezultata sa biračkog mjesta

Član 8.

(Oprema)

U svrhu provedbe pilot projekta autentifikacije birača i transmisija rezultata na biračkom mjestu koriste se prijenosni računari, skeneri otisaka prsta, bar code skeneri i mobilni internet paketi sa USB modemom.

Član 9.
(Dostava opreme)

- (1) Tehničku opremu iz člana 8. ovog Uputstva Centralna izborna komisija BiH dostavlja na biračko mjesto uz koordinaciju sa izbornim komisijama i na osnovu Plana dostave, a o čemu se vodi poseban Zapisnik.
- (2) Prema planu iz stava (1) ovog člana, oprema se dostavlja najkasnije 12 sati prije otvaranja biračkih mjesta.

Član 10.
(Operater)

- (1) Operater je osoba imenovana od strane Centralne izborne komisije BiH zadužena za instalaciju, provjeru, rad na opremi, rješavanje tehničkih problema, deinstalaciju i pripremu opreme za povrat.
- (2) Operater je obavezan da tehničku opremu potrebnu za provedbu pilot projekta u koordinaciji sa izbornim komisijama instalira na biračkom mjestu odmah nakon zaprimanja opreme od strane biračkog odbora, te provjeri funkcionalnost dostavljene opreme o čemu izvještava izbornu komisiju.
- (3) Postupak instaliranja i načina provjere opreme bit će regulisan posebnom instrukcijom Centralne izborne komisije BiH.

Član 11.
(Provjera opreme)

- (1) Operater iz člana 10. ovog Uputstva dužan je biti na biračkom mjestu najmanje 1 sat prije otvaranja biračkog mjesta i ponovno provjeriti sve funkcionalnosti opreme o čemu izvještava izbornu komisiju putem predsjednika biračkog odbora.
- (2) Predsjednik biračkog odbora dužan je omogućiti pristup operateru uz osobe iz člana 16. stav (1) Pravilnika o provedbi izbora.
- (3) U slučaju problema u radu i funkciniranju opreme postupa u skladu sa Instrukcijom iz člana 10. stav (3) ovog Uputstva.
- (4) U slučaju tehničkih problema sa opremom odluku o nastavku izbornih aktivnosti na biračkom mjestu donosi Centralna izborna komisija BiH.

Član 12.
(Postupak identifikacije i autentifikacije)

- (1) Prilikom ulaska na biračko mjesto radi identifikacije i glasanja svaki birač mora predočiti jedan od važećih ličnih dokumenata, u skladu sa članom 5.12 Izbornog zakona BiH, radi identifikacije birača. Nakon što se uvrđi identitet birača član biračkog odbora, zadužen za identifikaciju, pronalazi njegovo ime i prezime u izvodu iz Centralnog biračkog spiska, birač se potpisuje identično kao na identifikacionom dokumentu pored svog imena u izvodu iz Centralnog biračkog spiska. Član biračkog odbora ima dužnost i odgovornost upozoriti svakog birača da njegov potpis na izvodu iz Centralnog biračkog spiska mora odgovarati potpisu na identifikacionom dokumentu koji je predočen.
- (2) Ukoliko se birač ne potpiše identično kao na identifikacionom dokumentu, član biračkog odbora ga upozorava da se treba potpisati isto kao na identifikacionom dokumentu, a ukoliko birač isto odbije predsjednik biračkog odbora u dijelu Z5 ZARBO navodi ime i prezime birača, redni broj birača na izvodu iz Centralnog biračkog spiska i činjenicu da je birač odbio da se potpiše identično kao na identifikacionom dokumentu.

(3) Nakon izvršene identifikacije, ukoliko je identifikacija izvršena putem lične karte ili vozačke dozvole operater putem skenera bar koda učitava bar kod sa dokumenta kojim je izvršena identifikacija. Nakon što aplikacija učitava lične podatke birača a koji budu vidljivi na ekranu, operater upućuje birača da stavi otisak odgovarajućeg prsta na čitač otiska prsta koji putem aplikacije i matematičkog modela otiska prsta upoređuje otisak sa bazom podataka Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka.

(4) Nakon što se izvrši autentifikacija i potvrdi identitet, birač se upućuje u daljnju proceduru glasanja propisanu članom 18. Pravilnika o provedbi izbora.

(5) U slučaju neuspjele autentifikacije vrši se ponovna identifikacija putem ličnog dokumenta od strane predsjednika biračkog odbora i člana biračkog odbora zaduženog za identifikaciju, o čemu se vodi posebna evidencija koja sadrži ime i prezime birača kod kojeg nije uspjela autentifikacija i vrijeme glasanja. Birač se nakon ponovne identifikacije upućuje u daljnju proceduru glasanja propisanu članom 18. Pravilnika o provedbi izbora.

(6) Ukoliko je identifikacija birača izvršena putem putne isprave, umjesto postupka čitanja bar koda sa dokumenta, operater unosi jedinstveni broj građanina u aplikaciju nakon čega se provodi postupak propisan st. (3), (4) i (5) ovog Uputstva.

(7) U slučaju pokušaja glasanja u ime druge osobe, glasanje se prekida te se poziva policija. Predsjednik biračkog odbora će u ZARBO evidentirati ovaj slučaj, zapisujući podatke s identifikacionog dokumenta kojim je pokušano glasanje i podatke osobe koja je pokušala glasanje ukoliko raspolaže tim podacima. O navedenim slučajevima predsjednik biračkog odbora odmah obavještava izbornu komisiju.

Član 13.

(Pomoć druge osobe)

(1) Prilikom glasanja birača koji je slijep, nepismen ili osoba sa invaliditetom, birač ima pravo koristiti pomoć druge osobe koju on izabere i uz odobrenje predsjednika biračkog odbora.

(2) Prilikom glasanja osobe iz stava (1) ovog člana provodi se procedura propisana članom 19. Pravilnika o provedbi izbora.

(3) Za osobe za koje nije moguće izvršiti autentifikaciju primjenjuje se procedura propisana članom 12. stav (5) ovog Uputstva.

Član 14.

(Izvještaj)

O cijelom postupku autentifikacije birača vodi se poseban izvještaj koji sadrži vrijeme otvaranja i zatvaranja biračkog mjesta, ukupnu izlaznost na biračkom mjestu, statistike o spolu i starosti birača, broju uspješnih autentifikacija, broju neuspješnih autentifikacija, informaciju o pokušajima glasanja u ime druge osobe, eventualnim problemima u radu aplikacije, eventualnim problemima sa internet konekcijom te druga zapažanja od strane operatera i predsjednika biračkog odbora.

Član 15.

(Pristup Jedinstvenom izbornom informacionom sistemu)

(1) Za potrebe transmisije rezultata sa biračkog mjesta svakom biračkom mjestu se omogućuje pristup Jedinstvenom izbornom informacionom sistemu.

(2) Operater ili član biračkog odbora putem odgovarajuće aplikacije unosi podatke sljedeće podatke:

- a) Vrijeme otvaranja biračkog mjesta i eventualni komentar,
 - b) Odziv u 11.00 sati,
 - c) Odziv u 15.00 sati,
 - d) Odziv u 19.00 sati,
 - e) Zatvaranje biračkog mjesta.
- (3) Nakon zatvaranja biračkog mjesta provode se procedure prebrojavanja glasačkih listića propisanih čl. 25. – 30. Pravilnika o Provedbi izbora.
- (4) Unos rezultata izbora u aplikaciju vrši se odmah nakon završavanja prebrojavanja određenog nivoa i unosa rezultata u ZR obrazac.
- (5) Način pristupa, ovlaštenja i dodjela korisničkih prava te kontrola izbornih rezultata bit će regulisan posebnim aktom Centralne izborne komisije BiH.

Član 16. **(Deinstalacija opreme)**

- (1) Nakon završetka rada biračkog odbora operater iz člana 9. ovog Uputstva dužan je deinstalirati i propisno zapakovati tehničku opremu.
- (2) Predsjednik biračkog odbora dužan je da opremu iz stava (1) ovog člana uz osjetljivi izborni materijal dostavi sa biračkog mjesta izornoj komisiji, gdje se oprema skladišti do povrata Centralnoj izornoj komisiji BiH.

Poglavlje III. – Optički skeneri i automatsko prebrojavanje glasačkih listića

Član 17. **(Oprema)**

- (1) Za potrebe provedbe pilot projekta koristit će se optički skeneri koji koriste tehnologiju prepoznavanja optičkog znaka. Ova tehnologija ima integrisane komponente za skeniranje papirnog glasačkog listića, prebrojavanje glasova, sumiranje rezultata i štampanje.
- (2) Uz skenere iz stava (1) ovog člana koristi se i posebna glasačka kutija, prilagođena tehničkim zahtjevima skenera i sa mogućnošću pečačenja kutije.
- (3) U svrhu provedbe pilot projekta upotrebe optičkih skenera i automatskog prebrojavanja glasačkih listića bit će proveden javni postupak odabira najpovoljnijeg ponuđača za nabavku optičkih skenera sa direktnom transmisijom rezultata.
- (4) Postupak iz stava (1) provodi donator iz člana 8. Odluke o djelokrugu primjene pilot projekta Centralne izborne komisije BiH za Lokalne izbore 2024. godine broj: 05-1-02-2-419-1/24 od 03.04.2024 .godine.

Član 18. **(Dostava opreme)**

- (1) Tehničku opremu iz člana 8. ovog Uputstva Centralna izborna komisija BiH dostavlja na biračko mjesto uz koordinaciju sa izbornim komisijama i na osnovu Plana dostave, a o čemu se vodi poseban Zapisnik.
- (2) Prema planu iz stava (1) ovog člana, oprema se dostavlja najkasnije 12 sati prije otvaranja biračkih mjesta.

Član 19. **(Operater)**

- (1) Operater je osoba imenovana od strane Centralne izborne komisije BiH zadužena za instalaciju, provjeru, rad na opremi, rješavanje tehničkih problema, deinstalaciju i pripremu opreme za povrat.

- (2) Operater je obavezan da tehničku opremu potrebnu za provedbu pilot projekta u koordinaciji sa izbornim komisijama instalira na biračkom mjestu odmah nakon zaprimanja opreme od strane biračkog odbora, te provjeri funkcionalnost dostavljene opreme o čemu izvještava izbornu komisiju.
- (3) Postupak instaliranja i načina provjere opreme bit će regulisan posebnom instrukcijom Centralne izborne komisije BiH.

Član 20. **(Provjera opreme)**

- (1) Operater iz člana 18. ovog Uputstva dužan je biti na biračkom mjestu najmanje 1 sat prije otvaranja biračkog mjesta i ponovno provjeriti funkcionalnost opreme o čemu izvještava izbornu komisiju putem predsjednika biračkog odbora.
- (2) Predsjednik biračkog odbora dužan je omogućiti pristup operateru uz osobe iz člana 19. stav (1) Pravilnika o provedbi izbora.
- (3) Predsjednik biračkog odbora provjerava glasačku kutiju i pokazuje svim prisutnim osobama da je glasačka kutija prazna. Nakon toga optički skener se stavlja na glasačku kutiju i propisno pečati.
- (4) Prije otvaranja biračkog mjesta operater printa početni izvještaj iz skenera iz kojeg je vidljivo da je početno stanje na skeneru „0“. Ovaj Izvještaj potpisuje predsjednik i svi članovi biračkog odbora i prilaže se uz ZARBO obrazac.
- (5) U slučaju problema u radu i funkcionisanju opreme postupa se u skladu sa Instrukcijom iz člana 19. stav (3) ovog Uputstva.
- (6) U slučaju tehničkih problema sa opremom odluku o nastavku izbornih aktivnosti na biračkom mjestu donosi Centralna izborna komisija BiH.

Član 21. **(Identifikacija, izdavanje glasačkog listića i glasanje)**

- (1) Prilikom ulaska na biračko mjesto radi identifikacije i glasanja svaki birač mora predložiti jedan od važećih ličnih dokumenata, u skladu sa članom 5.12 Izbornog zakona BiH. Nakon što član biračkog odbora utvrdi identitet birača i njegovo ime bude pronađeno u izvodu iz Centralnog biračkog spiska, birač se potpisuje identično kao na identifikacionom dokumentu pored svog imena u izvodu iz Centralnog biračkog spiska. Član biračkog odbora ima dužnost i odgovornost upozoriti svakog birača da njegov potpis na izvodu iz Centralnog biračkog spiska mora odgovarati potpisu na identifikacionom dokumentu koji je predložen.
- (2) Ukoliko se birač ne potpiše identično kao na identifikacionom dokumentu, član biračkog odbora ga upozorava da se treba potpisati isto kao na identifikacionom dokumentu, a ukoliko birač isto odbije predsjednik biračkog odbora u dijelu Z5 ZARBO navodi ime i prezime birača, redni broj birača na izvodu iz Centralnog biračkog spiska i činjenicu da je birač odbio da se potpiše identično kao na ličnom dokumentu.
- (3) Kada birač bude identifikovan i potpiše se u izvodu iz Centralnog biračkog spiska, član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića izdaje glasački listić. Ukoliko tehnologija bude dozvoljavala, na svaki glasački listić, na prednjoj stranici ispod teksta “Uputstvo za glasanje” u donjem lijevom uglu stavlja otisak štambilja biračkog mjesta potpisuje se pored štambilja, objašnjava biraču kako treba ispravno ispuniti glasačke listiće uz napomenu da obavezno pogleda uputstvo o načinu glasanja na poleđini svakog glasačkog listića zatim mu izdaje glasačke listiće i odmah ga upućuje prema jednoj od slobodnih glasačkih kabina kako bi popunio glasačke listiće. U glasačkoj kabini u isto vrijeme smije da se nalazi samo jedna osoba osim ako se radi o biraču iz člana 19. Pravilnika o provedbi izbora.
- (4) Ispunjavanje glasačkog listića na biračkom mjestu je tajno, glasanje je lično. Predsjednik i članovi biračkog odbora dužni su da osiguraju tajnost glasanja i onemoguće da neka osoba glasa umjesto druge osobe pod njegovim imenom ili da ponovo glasa.

- (5) Nakon popunjavanja glasačkih listića birač glasački listić stavlja u posebnu fasciklu kojom se osigurava tajnost glasanja, te uz pomoć fascikle ubacuje jedna po jedan glasački listić u optički skener.
- (6) Nakon što birač ubaci glasački listić u optički skener, na displayu skenera dobija informaciju da li je listić "važeći" ili "nevažeći", nakon čega bira opciju da li želi nastaviti ili prekinuti postupak glasanja. Ukoliko potvrdi nastavak glasanja, glasački listić kroz optički skener ulazi u glasačku kutiju, a ukoliko prekine postupak glasanja birač ima pravo tražiti od biračkog odbora izdavanje novog glasačkog listića.
- (7) O slučajevima u kojima je izdat novi glasački listić birački odbor vodi posebnu evidenciju.
- (8) Član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije vodi računa da svi glasački listići budu ubačeni u optički skener.
- (9) U slučaju da birač ne ubaci sve glasačke listiće koji su mu izdati na biračkom mjestu, član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije upozorit će ga da je obavezan da to uradi. Ako birač ne postupi u skladu sa ovim upozorenjem, predsjednik biračkog odbora će u ZARBO izvršiti evidenciju navedenog, zapisujući i podatke s identifikacionom dokumenta birača.
- (10) U slučaju da birač pokuša u glasačku kutiju ubaciti glasački listić koji se po boji ili na drugi način razlikuje od originalnih glasačkih listića koji se izdaju na biračkim mjestima, član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije obavijestit će o tome predsjednika biračkog odbora, koji će prekinuti proces glasanja i uz intervenciju policije taj glasački listić oduzeti biraču. Predsjednik biračkog odbora će u ZARBO evidentirati ovaj slučaj, zapisujući i podatke s identifikacionom dokumenta birača. O navedenim slučajevima predsjednik biračkog odbora odmah obavještava izbornu komisiju.

Član 22. **(Pomoć druge osobe)**

- (1) Prilikom glasanja birača koji je slijep, nepismen ili lice sa invaliditetom, birač ima pravo koristiti pomoć druge osobe kojeg on izabere i uz odobrenje predsjednika biračkog odbora.
- (2) Prilikom glasanja osobe iz stava (1) ovog člana provodi se procedura propisana članom 19. Pravilnika o provedbi izbora.

Član 23. **(Zatvaranje biračkog mjesta)**

- (1) Nakon zatvaranja biračkog mjesta operater printa završni izvještaj sa ukupnim odzivom za biračko mjesto, te sa rezultatima glasanja.
- (2) Jedan primjerak Izvještaja iz stava (1) potpisuju predsjednik i svi članovi biračkog odbora i izvještaj se prilaže uz ZARBO obrazac, drugi primjer izvještaja se objavljuje na vidljivom mjestu ispred biračkog mjesta.
- (3) Preliminarni rezultati se elektronski prenose Centralnoj izbornoj komisiji BiH.
- (4) Način dostave izbornih rezultata bit će propisan posebnim aktom Centralne izborne komisije BiH.

Član 24. **(Ručno brojanje glasačkih listića)**

- (1) Nakon automatskog prebrojavanja glasačkih listića birački odbor pristupa ručnom prebrojavanju glasačkih listića. Glasački listići se prebrojavaju u skladu sa odredbama poglavlja IV – Pravilnika o provedbi izbora.
- (2) Rezultati utvrđeni ručnim brojanjem se putem ZR obrazaca dostavljaju izbornoj komisiji koje vrši poređenje automatskog i ručnog prebrojavanja rezultata.
- (3) Postupak konačnog utvrđivanja rezultata i procedure u slučajevima razlike između automatskog i ručnog prebrojavanja bit će regulisano posebnim aktom Centralne izborne komisije BiH.

Član 25.
(Glasački listići)

- (1) Za potrebe provedbe pilot projekta koristit će posebna vrsta glasačkih listića.
- (2) Izgled, forma i sadržaj glasačkog listića bit će uređena posebnim aktom Centralne izborne komisije BiH u koordinaciji sa donatorom i isporučioцем opreme.
- (3) Centralna izborna komisija BiH će koristiti potpuno isti sadržaj glasačkih listića za sva biračka mjesta u osnovnoj izbornoj jedinici i za biračka mjesta na kojima se koriste optički skeneri kao i na biračkim mjestima na kojima će se glasanje vršiti bez upotrebe skenera.

Član 26.
(Izvještaj)

O cijelom postupku upotrebe optičkih skenera operater je dužan da sačini posebni izvještaj koji sadrži vrijeme otvaranja i zatvaranja biračkog mjesta, ukupnu izlaznost na biračkom mjestu, vremenu potrebnom za korištenje uređaja, eventualnim problemima u radu optičkih, eventualnim problemima sa internet konekcijom prilikom dostave rezultata te druga zapažanja od strane operatera i predsjednika biračkog odbora.

Član 27.
(Deinstalacija opreme)

- (1) Nakon završetka rada biračkog odbora operater iz člana 18. ovog Uputstva dužan je deinstalirati i propisno zapakirati tehničku opremu.
- (2) Predsjednik biračkog odbora dužan je da opremu iz stava (1) ovog člana uz osjetljivi izborni materijal dostavi s biračkog mjesta izbornoj komisiji, gdje se oprema skladišti do povrata Centralnoj izbornoj komisiji BiH.

Poglavlje IV. - Biometrijska identifikacija birača i autentifikacija birača

Član 28.
(Oprema)

U svrhu provedbe pilot projekta biometrijska identifikacija i autentifikacija birača koristi se elektronski uređaj koji sadrži čitljivu zonu za dokumente, skener otiska prsta, display i mogućnost integrisanja biometrijskih podataka u uređaj ili mogućnost elektronske provjere biometrijskih podataka.

Član 29.
(Dostava opreme)

- (1) Tehničku opremu iz člana 8. ovog Uputstva Centralna izborna komisija BiH dostavlja na biračko mjesto uz koordinaciju s izbornim komisijama i na osnovu Plana dostave, a o čemu se vodi poseban Zapisnik.
- (2) Prema planu iz stava (1) ovog člana, oprema se dostavlja najkasnije 12 sati prije otvaranja biračkih mjesta.

Član 30.
(Operater)

- (1) Operater je osoba imenovana od strane Centralne izborne komisije BiH zadužena za instalaciju, provjeru, rad na opremi, rješavanje tehničkih problema, deinstalaciju i pripremu opreme za povrat opreme.
- (2) Operater je obavezan da tehničku opremu potrebnu za provedbu pilot projekta u koordinaciji sa izbornom komisijom instalira na biračkom mjestu odmah nakon zaprimanja opreme od strane biračkog odbora te provjeri funkcionalnost dostavljene opreme o čemu izvještava izbornu komisiju.
- (3) Postupak instaliranja i načina provjere opreme bit će regulisan posebnom instrukcijom Centralne izborne komisije BiH.

Član 31. **(Provjera opreme)**

- (1) Operater iz člana 30. ovog Uputstva dužan je biti na biračkom mjestu najmanje 1 sat prije otvaranja biračkog mjesta i ponovno provjeriti funkcionalnosti opreme prije otvaranja biračkog mjesta o čemu izvještava izbornu komisiju putem predsjednika biračkog odbora.
- (2) Predsjednik biračkog odbora dužan je omogućiti pristup operateru uz osobe iz člana 16. stava (1) Pravilnika o provedbi izbora.
- (3) U slučaju problema u radu i funkcionisanju opreme postupa u skladu s Instrukcijom iz člana 30. stav (3) ovog Uputstva.
- (4) U slučaju tehničkih problema sa opremom odluku o nastavku izbornih aktivnosti na biračkom mjestu donosi Centralna izborna komisija BiH.

Član 32. **(Postupak biometrijske identifikacije i autentifikacije)**

- (1) Prilikom ulaska na biračko mjesto radi identifikacije i glasanja svaki birač mora predložiti jedan od važećih ličnih dokumenata, u skladu s članom 5.12 Izbornog zakona BiH, radi identifikacije. Nakon što se utvrdi identitet birača član biračkog odbora, zadužen za identifikaciju, pronalazi njegovo ime i prezime u izvodu iz Centralnom biračkog spiska, birač se potpisuje identično kao na identifikacionom dokumentu pored svog imena u izvodu iz Centralnom biračkog spiska. Član biračkog odbora ima dužnost i odgovornost upozoriti svakog birača da njegov potpis na izvodu iz Centralnom biračkog spiska mora odgovarati potpisu na identifikacionom dokumentu koji je predložen.
- (2) Ukoliko se birač ne potpiše identično kao na identifikacionom dokumentu, član biračkog odbora ga upozorava da se treba potpisati isto kao na identifikacionom dokumentu, a ukoliko birač isto odbije predsjednik biračkog odbora u dijelu Z5 ZARBO navodi ime i prezime birača, redni broj birača na izvodu iz Centralnom biračkog spiska i činjenicu da je birač odbio da se potpiše identično kao na ličnom dokumentu.
- (3) Nakon izvršene identifikacije, operater putem skenera učitava mašinsku čitljivu zonu sa dokumenta kojim je izvršena identifikacija. Nakon što aplikacija učita lične podatke birača, i podaci budu vidljivi na displayu, operater upućuje birača da stavi otisak odgovarajućeg prsta na čitač otiska prsta koji putem aplikacije upoređuje otisak sa podacima pohranjenim na uređaj ili sa bazom podataka Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka.
- (4) Nakon što se izvrši autentifikacija i potvrdi identitet, birač se upućuje u daljnju proceduru glasanja propisanu članom 18. Pravilnika o provedbi izbora.
- (5) U slučaju neuspjele autentifikacije vrši se ponovna identifikacija putem ličnog dokumenta od strane predsjednika biračkog odbora i člana biračkog odbora zaduženog za identifikaciju, o čemu se vodi posebna evidencija koja sadrži ime i prezime birača kod kojeg nije uspjela autentifikacija i vrijeme glasanja. Birač se nakon dvostruke identifikacije upućuje u daljnju proceduru glasanja propisanu članom 18. Pravilnika o provedbi izbora.

(6) U slučaju pokušaja glasanja u ime druge osobe, glasanje se prekida te se poziva policija. Predsjednik biračkog odbora će u ZARBO evidentirati ovaj slučaj, zapisujući podatke s identifikacionom dokumenta kojim je pokušano glasanje i podatke osobe koja je pokušala glasanje ukoliko raspolaže tim podacima. O navedenim slučajevima predsjednik biračkog odbora odmah obavještava izbornu komisiju.

Član 33. **(Pomoć drugog lica)**

- (1) Prilikom glasanja birača koji je slijep, nepismen ili osoba sa invaliditetom, birač ima pravo koristiti pomoć druge osobe kojeg on izabere i uz odobrenje predsjednika biračkog odbora.
- (2) Prilikom glasanja osobe iz stava (1) ovog člana provodi se procedura propisana članom 19. Pravilnika o provedbi izbora.
- (3) Za osobe za koje nije moguće izvršiti autentifikaciju primjenjuje se procedura propisana članom 11. stav (5) ovog Uputstva.

Član 34. **(Izveštaj)**

O cijelom postupku biometrijske identifikacije i autentifikacije birača vodi se posebna evidencija koja sadrži vrijeme otvaranja i zatvaranja biračkog mjesta, ukupnu izlaznost na biračkom mjestu, statistike o spolu i starosti birača, broju uspješnih autentifikacija, broju neuspješnih autentifikacija, informaciju o pokušajima glasanja u ime druge osobe, vremenu potrebnom za autentifikaciju, eventualnim problemima u radu aplikacije, eventualnim problemima sa internet konekcijom te druga zapažanja od strane operatera i predsjednika biračkog odbora.

Član 35. **(Deinstalacija opreme)**

- (1) Nakon završetka rada biračkog odbora operater iz člana 30. ovog Uputstva dužan je deinstalirati i propisno zapakirati tehničku opremu.
- (2) Predsjednik biračkog odbora dužan je da opremu iz stava (1) ovog člana uz osjetljivi izborni materijal dostavi sa biračkog mjesta izornoj komisiji, gdje se oprema skladišti do povrata Centralnoj izornoj komisiji BiH.

Poglavlje V. – Video nadzor

Član 36. **(Oprema)**

- (1) U svrhu provedbe pilot projekta video nadzor koristi se video kamera sa odgovarajućim stalkom, uređajem za lokalnu pohranu podataka te eventualno display za prikaz video snimaka u realnom vremenu.
- (2) Centralna izborna komisija BiH donijet će obavezujuće Uputstvo o instalaciji, korištenju opreme za video nadzor, prijenosu i čuvanju nadzornih video snimaka te o odgovornostima nadležnih organa koji su u tom smislu zaduženi za provođenje izbora, kao i o prekršajima zbog kršenja tih pravila.
- (3) Pilot projekat video nadzora provest će se samo ukoliko se osiguraju tehnički uvjeti za provedbu pilot projekta.

Član 37.
(Dostava opreme)

- (1) Tehničku opremu iz člana 8. ovog Uputstva Centralna izborna komisija BiH dostavlja na biračko mjesto uz koordinaciju sa izbornim komisijama i na osnovu Plana dostave, a o čemu se vodi poseban Zapisnik.
- (2) Prema planu iz stava (1) ovog člana, oprema se dostavlja najkasnije 12 sati prije otvaranja biračkih mjesta.

Član 38.
(Operater)

- (1) Operater je osoba imenovana od strane Centralne izborne komisije BiH zadužena za instalaciju, provjeru, rad na opremi, rješavanje tehničkih problema, deinstalaciju i pripremu opreme za povrat opreme.
- (2) Operater je obavezan da tehničku opremu potrebnu za provedbu pilot projekta u koordinaciji sa izbornom komisijom instalira na biračkom mjestu odmah nakon zaprimanja opreme od strane biračkog odbora te provjeri funkcionalnost dostavljene opreme o čemu izvještava izbornu komisiju.

Član 39.
(Provjera opreme)

- (1) Operater iz člana 38. ovog Uputstva dužan je biti na biračkom mjestu najmanje 1 sat prije otvaranja biračkog mjesta i ponovno provjeriti funkcionalnosti opreme prije otvaranja biračkog mjesta o čemu izvještava izbornu komisiju putem predsjednika biračkog odbora.
- (2) Predsjednik biračkog odbora dužan je omogućiti pristup operateru uz osobe iz člana 16. stav (1) Pravilnika o provedbi izbora.
- (3) U slučaju tehničkih problema sa opremom odluku o nastavku izbornih aktivnosti na biračkom mjestu donosi Centralna izborna komisija BiH.

Član 40.
(Izvještaj)

O cijelom postupku korištenja video nadzora vodi se posebna evidencija koja sadrži sve podatke vezane za rad uređaja te druga zapažanja od strane operatera i predsjednika biračkog odbora.

Član 41.
(Deinstalacija opreme)

- (1) Nakon završetka rada biračkog odbora operater iz člana 38. ovog Uputstva dužan je deinstalirati i propisno zapakirati tehničku opremu.
- (2) Predsjednik biračkog odbora dužan je da opremu iz stava (1) ovog člana uz osjetljivi izborni materijal dostavlja sa biračkog mjesta izornoj komisiji, gdje se oprema skladišti do povrata Centralnoj izornoj komisiji BiH.

Poglavlje VI – Završne odredbe

Član 42.
(Obavještavanje birača o provedbi projekata)

Centralna izborna komisija BiH i izborne komisije obavezne su da putem sredstava javnog mnijenja, zvanične internet stranice i društvenih mreža obavijeste birače koji glasaju na biračkim mjestima na kojim se provode pilot projekti, da Centralna izborna komisija BiH

provodi pilot projekte upotrebe novih tehnologija, te o svim pravima i obavezama birača u vezi sa pilot projektima.

**Član 43.
(Obuka)**

Za sve predsjednike, zamjenike predsjednika i članove i zamjenike članova biračkih odbora bit će organizovana posebna obuka na osnovu Plana i programa obuke usvojenog od strane Centralne izborne komisije BiH.

**Član 44.
(Koordinacija)**

Pilot projekti bit će realizovani uz podršku međunarodnih donatora i uz koordinaciju sa Agencijom za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka i Agencijom za zaštitu ličnih podataka.

**Član 45.
(Odgovornost)**

(1) Izborna komisija i birački odbori na kojima će biti realizovani pilot projekti odgovorni su za određivanje biračkih mjesta koji imaju uvjete za primjenu tehnologija koje će biti korištene u izbornom periodu, funkcionisanje tehničke opreme, osiguranje izborne tehnologije te blagovremenu dostavu opreme.

(2) Sve obaveze i odgovornosti izbornih komisija i biračkih odbora podliježu ispitivanju odgovornosti na osnovu odredbi Izbornog zakonu BiH.

Sve što nije regulisano ovim Uputstvom koriste se odredbe Pravilnika o provedbi izbora.

**Član 46.
(Pravilnik o provedbi izbora)**

Za sve ono što nije propisano odredbama ovoga Uputstva primjenju se odredbe Pravilnika o provedbi izbora.

**Član 47.
(Stupanje na snagu i objava u službenim glasilima)**

Ovo Uputstvo stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u „Službenom glasniku BiH“, „Službenim novinama F BiH“, „Službenom glasniku RS“, „Službenom glasniku Brčko distrikta BiH“ i na internet-stranici Centralne izborne komisije BiH www.izbori.ba.

Broj: 05-1-02-2-601-1/24
Sarajevo, 03.05.2024. godine

